

KINH TẾ ĐÊM: LÝ LUẬN, KINH NGHIỆM QUỐC TẾ VÀ BÀI HỌC CHO VIỆT NAM

ThS. Lê Huy Tùng
TS. Phạm Văn Hiếu

Tóm tắt: Hiện nay, phát triển “Kinh tế đêm” trở thành xu hướng tất yếu của các nền kinh tế trên thế giới. Bắc Kinh là thành phố đi đầu trong việc “thắp sáng” kinh tế đêm. Mô hình này được đẩy mạnh không chỉ ở Trung Quốc, một số quốc gia Âu, Mỹ cũng đã phát triển “kinh tế đêm” nhằm thúc đẩy công ăn việc làm, cũng như là đóng góp thuế. Tại Liên minh châu Âu (EU), hầu hết các thành phố lớn đều có nền “kinh tế đêm” phát triển, đặc biệt là những thành phố du lịch, được du khách tìm tới nhiều nhất, như Paris, Geneva, Zurich, London, Manchester, Amsterdam, ... Các thành phố lớn trên thế giới đã thu về hàng tỷ USD từ kinh tế đêm, từ đó góp phần lớn vào tăng trưởng kinh tế của các thành phố/quốc gia đó. Để có thể bắt kịp với xu thế của toàn cầu hiện nay, Việt Nam cũng cần phải phát triển kinh tế đêm. Bài viết giới thiệu lý luận cơ bản về kinh tế đêm, kinh nghiệm của một số nước về phát triển kinh tế đêm, từ đó rút ra bài học cho Việt Nam.

Từ khoá: Kinh tế đêm, lý luận, kinh nghiệm quốc tế.

Summary: Currently, the development of the “night-time economy” has become an inevitable trend of economies around the world. Beijing is the leading city in “lighting up” the night-time economy. This model is promoted not only in China; some European and American countries have also developed the “night-time economy” to promote jobs, as well as contribute to taxes. In the European Union (EU), most major cities have a developed “night-time economy”, especially tourist cities, which are most visited by tourists, such as Paris, Geneva, Zurich, London, Manchester, Amsterdam, etc. Major cities around the world have earned billions of dollars from the night-time economy that greatly has contributed to the economic growth of those cities/countries. To be able to keep up with the current global trend, Vietnam also needs to develop the night-time economy. The article introduces the basic theory of night-time economy, experiences of some countries on developing night-time economy, thereby draws lessons for Vietnam.

Keywords: Night economy, theory, international experience.

1. Lý luận về kinh tế đêm

1.1 Khái niệm

Trong “The economic value of London’s 24-Hour Economy” của nước Anh, khái niệm kinh tế đêm (Night Time Economy) dùng để chỉ các hoạt

động kinh doanh dịch vụ diễn ra sau 17h cho đến 6h sáng hôm sau, bao gồm: ẩm thực, nghệ thuật, nhà hát, âm nhạc, các chương trình giải trí, lễ hội, sự kiện, cho tới các điểm du lịch mở cửa vào ban đêm (London First & EY, 2016).

Tại Trung Quốc, trong tài liệu “Research on Chinese Nightlife Cultures and Night-time Economies” của Matthew M. Chew, kinh tế đêm là một tập hợp con của nền kinh tế văn hóa, nó bắt đầu từ 18h tới 6h sáng hôm sau. Các chủ thể hoạt động trong nền kinh tế đêm bao gồm các quán bar, câu lạc bộ khiêu vũ, cơ sở karaoke, tiệc tùng, các buổi biểu diễn nhạc sống và các hình thức giải trí về đêm khác (không bao gồm ngành công nghiệp mại dâm) (Matthew M. Chew, 2009).

Kinh tế đêm là một lĩnh vực nghiên cứu sôi động cho các nhà xã hội học. Các cơ sở giải trí về đêm, bao gồm quán rượu, quán bar, câu lạc bộ đêm, nhà thờ, quán cà phê, câu lạc bộ, thư viện công cộng, hoặc công viên (theo Ray Oldenburg trong “The Great Good Place”, (Nightlife - Wikipedia)

Trong tài liệu “Phát triển kinh tế đêm tại các thành phố Việt Nam”, kinh tế đêm được hiểu là tất cả những hoạt động dịch vụ diễn ra sau 17h tối hôm trước cho đến 6h sáng hôm sau, bao gồm: mua sắm tại các chợ đêm, cửa hàng tiện lợi 24/24, ẩm thực, nghệ thuật, âm nhạc, các chương trình giải trí, lễ hội, sự kiện, cho tới các điểm du lịch chỉ mở cửa vào ban đêm (Luu Thanh Tâm, 2020).

Trong nghiên cứu này, kinh tế đêm (Night-time economy (NTE)) được hiểu là sự kéo dài của một số ngành kinh doanh đặc thù ban ngày, nhất là dịch vụ thương mại và du lịch. Các hoạt động kinh tế đêm được diễn ra từ 18h đến 6h sáng hôm sau, từ bao gồm: ẩm thực, nghệ thuật, âm nhạc, các chương trình giải trí, lễ hội, sự kiện đến các ngành y tế, giáo dục, giao thông, xây dựng...

1.2 Các đặc điểm kinh tế đêm

Trên thế giới, kinh tế đêm rất phong phú, đa dạng và mang đặc trưng của vùng miền. Từ các hoạt động kinh tế đêm, có thể rút ra một số đặc điểm chủ yếu của kinh tế đêm như sau:

Một là, kinh tế đêm gồm các hoạt động xảy ra vào ban đêm. Hoạt động kinh tế đêm là hoạt động của khách du lịch, tổ chức, cá nhân kinh doanh du lịch, cộng đồng dân cư và cơ quan, tổ chức, cá nhân có liên quan đến kinh tế diễn ra vào khoảng thời gian từ chiều tối kéo dài cho đến nửa đêm hoặc gần sáng tùy theo nhu cầu của khách du lịch. Đặc trưng của hình thức kinh tế này là nó chỉ tập trung tại các đô thị lớn hay các điểm du lịch nổi tiếng. Ban đầu, đó chỉ là hoạt động tự phát, chủ động, mang tính tự do của du khách nhằm thỏa mãn nhu cầu muốn khám phá, tìm hiểu thêm về vẻ đẹp, nét đặc trưng của văn hoá đêm tại điểm đến.

Hai là, các hoạt động kinh tế đêm rất đa dạng. Khi phát triển kinh tế đêm, điều đầu tiên để thành công là địa phương phải có các hoạt động, sản phẩm kinh tế đêm đa dạng. Các sản phẩm dịch vụ đa dạng, phong phú, như: ẩm thực, mua sắm quà lưu niệm, tham gia các trò chơi dân gian của kinh tế đêm, đặc biệt trong các đô thị, không chỉ được du khách, mà cả những người dân địa phương, thưởng thức. Từ đó tạo điều kiện cho mọi người có cơ hội trải nghiệm dịch vụ ban đêm, chi tiêu nhiều hơn và từ đó góp phần làm tăng doanh thu cho địa phương.

Ba là, hoạt động kinh tế đêm chủ yếu là các loại hình dịch vụ nhằm thỏa mãn nhu cầu vật chất và tinh thần của du khách. Khi tham gia vào các hoạt động

kinh tế đêm, mọi người sẽ được hưởng thụ các dịch vụ du lịch nhằm thỏa mãn các nhu cầu ăn, ở, nghỉ ngơi, tham quan, vui chơi giải trí và các nhu cầu khác vào ban đêm. Thực tế cho thấy, khi người ta đủ ăn, đủ mặc và đủ ở thì du lịch trở thành nhu cầu không thể thiếu, bởi lẽ ngoài việc thỏa mãn nhu cầu tình cảm và lý trí, du lịch còn là một hình thức nghỉ dưỡng tích cực nhằm tái tạo lại sức lao động của con người.

Bốn là, hoạt động kinh tế đêm là các hoạt động tương đối nhạy cảm. Kinh tế đêm nên là các hoạt động mang tính chất lành mạnh, như nhà hàng, nhà hát, các hoạt động ca múa nhạc, giải trí ngoài trời, chợ đêm, hoặc các hoạt động ít nhạy cảm hơn, như: quán bar, vũ trường, spa, massage, ... Tuy nhiên, cũng xuất hiện những trường hợp hoạt động kinh tế nhạy cảm, như: mại dâm, cờ bạc mà pháp luật ngăn cấm, hoặc ảnh hưởng tiêu cực tới văn hóa, thuần phong mỹ tục. Như vậy, nhà nước cần có những chính sách để làm giảm những hoạt động nhạy cảm, khuyến khích các hoạt động mang tính lành mạnh để có thể phát triển kinh tế đêm bền vững.

Năm là, các hoạt động phát triển trong môi trường hòa bình và ổn định là điều kiện cần để phát triển kinh tế đêm.

Kinh tế đêm là lĩnh vực rất nhạy cảm với nhiều vấn đề xã hội, chỉ có thể phát triển trong điều kiện hòa bình và quan hệ hữu nghị giữa các dân tộc, giữa các khu vực trong một quốc gia. Chiến tranh ngăn cản các hoạt động du lịch, gây mất an ninh, đi lại khó khăn, phá hoại các công trình du lịch, tổn hại đến môi trường tự nhiên... Hòa bình là đòn bẩy

thúc đẩy hoạt động kinh tế, trong đó có kinh tế đêm. Ngược lại, kinh tế đêm có tác động trở lại đến việc cùng tồn tại hòa bình, tăng tính hữu nghị, làm cho mọi người, mọi dân tộc xích lại gần nhau hơn.

Hoạt động kinh tế đêm chỉ có thể tồn tại và phát triển khi môi trường đảm bảo tính an toàn cho du khách. Chẳng ví khách nào muốn ra đường vào buổi tối khi phải nơm nớp lo sợ bị móc túi, giật giỏ, xô xát. Mặt khác, nếu không có khách thì sẽ không có hoạt động kinh tế đêm.

2. Kinh nghiệm quốc tế về phát triển kinh tế đêm

2.1 London (Anh)

Tại châu Âu, hầu hết các thành phố lớn được du khách tìm tới nhiều đều có kinh tế đêm phát triển. Chính phủ phân quyền và khuyến khích chính quyền các thành phố thực hiện những chương trình, dự án khai thác tiềm năng kinh tế đêm, gắn với đặc trưng và thế mạnh văn hóa, nghệ thuật, thể thao, ẩm thực của riêng mình.

Tại London (Anh), năm 2016, thị trưởng thành phố đã bổ nhiệm chức vụ “Night Czar” nhằm tăng cường dịch vụ và hoạt động về đêm, hướng tới mục tiêu đưa London trở thành thành phố 24h hàng đầu thế giới. Điều này đã góp phần mang lại cho London 5 triệu khách du lịch mỗi tuần. Tại London và đặc biệt tại khu vực Westminster, kinh tế đêm đã sử dụng 220.000 người và tạo ra khoảng 24,5 tỷ Bảng doanh thu mỗi năm, chiếm khoảng 18% tổng nền kinh tế hàng năm của London. Một báo cáo được thực hiện bởi London First chỉ ra rằng, kinh tế đêm tại London tạo ra doanh thu hàng năm khoảng 40 tỷ bảng Anh, có thể tăng thêm 1,6 tỷ bảng vào năm 2026. Điều này cho thấy sự

tăng trưởng tuyệt vời của kinh tế đêm tại London (London First & EY, 2016).

Đề thúc đẩy phát triển và hạn chế những điểm yếu của kinh tế đêm tại London, chính quyền đã đưa ra một số chính sách và quản lý giúp tạo ra một nền văn hóa và kinh tế đêm đa dạng và toàn diện hơn, cụ thể là: (i) Chính sách cấp phép 2015-2019 cung cấp hướng dẫn cho người nộp đơn, người được cấp phép và cư dân trong quá trình nộp đơn xin cấp phép hoạt động bán rượu, giải trí và giải khát đêm khuya; những cân nhắc mà cơ quan cấp phép đưa ra đối với các hoạt động này. Chính sách này nhằm đảm bảo hoạt động được cấp phép phải thực hiện có trách nhiệm; (ii) Nguyên tắc đánh bạc 2019-2022 cấp phép theo Luật Đánh bạc năm 2005 và cung cấp hướng dẫn cho người nộp đơn, người được cấp phép và cư dân trong quá trình đăng ký một hoạt động về chơi game, cá cược hoặc xổ số. Chính sách này nhằm mục đích duy trì các mục tiêu cấp phép theo Đạo luật và thúc đẩy hoạt động đánh bạc có trách nhiệm; (iii) Chiến lược giao thông và kế hoạch thực hiện tại địa phương 2019- 2041: các quận được yêu cầu xây dựng một kế hoạch thực hiện tại địa phương, trong đó có chiến lược giao thông trình Thị trưởng London. Mục tiêu chính của biện pháp này là khuyến khích sử dụng giao thông công cộng và tạo đường phố an toàn để tiếp cận; cải thiện dịch vụ giao thông công cộng, kể cả vào ban đêm (London night time commission, 2020).

Kinh tế đêm của London đã cung cấp nhiều sự lựa chọn cho du khách ở tất cả các lứa tuổi và sở thích, như: nhà hàng, câu lạc bộ, nhà hát, rạp chiếu phim, quán

bar, triển lãm, hàng bán lẻ. Qua đó có thể thấy, mục tiêu của London là cung cấp đa dạng, toàn diện cho tất cả các cộng đồng; tạo một nền kinh tế đêm an toàn và khỏe mạnh; tạo thuận lợi cho doanh nghiệp và kinh tế đêm phát triển; tạo nên thành phố kết nối và phát triển lành mạnh; đồng thời thúc đẩy sự sáng tạo, âm nhạc và nghệ thuật.

2.2 Bắc Kinh (Trung Quốc)

Kinh tế đêm của Trung Quốc đã phát triển từ khá lâu, tuy nhiên những năm gần đây, với sự tác động từ chính phủ và sự hưởng ứng của doanh nghiệp cũng như người dân, đang dần trở thành nguồn động lực góp phần kích thích tiêu dùng, mở rộng nhu cầu trong nước. Một trong những thành phố đi đầu trong việc phát triển kinh tế đêm tại Trung Quốc là Bắc Kinh. Bắc Kinh không phải là thành phố đầu tiên phát triển kinh tế đêm, nhưng với những chính sách và biện pháp đưa ra dồn dập gần đây, thành phố đang thể hiện quyết tâm đẩy nhanh phát triển loại hình kinh tế này với lộ trình cụ thể (China Tourism Academy, 2020).

Ngày 12.7.2019, Bắc Kinh công bố 13 biện pháp phát triển kinh tế đêm thúc đẩy tiêu dùng. Trong đó, đáng chú ý là, lần đầu tiên Bắc Kinh có chức danh quản lý kinh tế đêm, gồm 3 cấp: Thành phố, quận và khu phố, do lãnh đạo cơ quan chủ quản các cấp chính quyền và các hiệp hội doanh nghiệp nắm giữ, được gọi là “người thấp đèn”.

Thành phố chia mục tiêu phát triển kinh tế đêm làm 3 cấp độ. Thứ nhất là xác định các địa điểm mang tính biểu tượng của Bắc Kinh để khách du lịch có thể biết, đâu là nơi đông vui nhộn nhịp

nhất về đêm. Cấp độ hai là xây dựng khu thương mại cho dịch vụ kéo dài xuyên đêm. Cấp độ ba là xây dựng khu sinh hoạt giải trí về đêm để du khách có thể vui chơi sau 24h. Đây là những nơi có số người tập trung sinh sống đông trong thành phố, nhằm đáp ứng các nhu cầu khác nhau về tiêu dùng ban đêm.

Chính quyền Bắc Kinh cho hình thành 10 con phố với các hàng ăn ban đêm, 16 chợ đêm và các cửa hàng tiện lợi mở 24/7. Các cơ sở tại đây là những nơi đầu tiên nhận được trợ cấp để thúc đẩy hoạt động kinh doanh ban đêm.

Tiếp theo đó, các cửa hàng và khu phố ăn uống hoạt động về đêm sẽ được chính quyền trợ cấp kinh phí. Các hoạt động nâng cấp cải tạo cửa hàng tại các khu thương mại ban đêm hay tiệm sách mở cửa đêm cũng sẽ được hỗ trợ kinh phí. Các khu phố ban đêm nhận được khoảng hơn 700.000 USD cho việc phát triển kinh doanh; các hộ kinh doanh riêng lẻ có thể được hỗ trợ tới hơn 70.000 USD. Các rạp hát nhỏ cũng được trợ cấp để giảm giá vé cho người dân. Nhiều hoạt động giải trí cuối tuần và ngày lễ trong dịp hè cũng được tổ chức với sự kết hợp của cả dịch vụ ẩm thực, vui chơi, mua sắm và các hoạt động du lịch, văn hóa.

Ngoài ra, Bắc Kinh còn đưa ra các biện pháp đảm bảo giao thông, hạ tầng cảnh quan; một số điểm du lịch trọng điểm kéo dài thời gian mở cửa 1 - 2 giờ mỗi ngày; các hoạt động giải trí buổi tối được khuyến khích tổ chức tại các công viên nổi tiếng, như: Di Hòa Viên, Thiên Đàn. Bắc Kinh còn cho phép các dịch vụ giao thông công cộng, như tàu điện được tăng tuyến, tăng thời gian phục vụ trong

đêm. Tại Bắc Kinh, từ tháng 5 – tháng 10 mỗi năm, các phương tiện giao thông công cộng sẽ kéo dài thời gian hoạt động khoảng 1 tiếng rưỡi vào các ngày thứ 6, 7, đặc biệt là các tuyến đi qua những con đường kinh doanh sầm uất vào ban đêm. Tại trung tâm hành chính mới của Bắc Kinh là Thông Châu, chính quyền cho phép mở nhiều căng tin bán đồ ăn uống, các cửa hàng tiện lợi, nhà sách, rạp chiếu phim... Còn ở trung tâm Bắc Kinh, nhiều tuyến tàu điện ngầm đã kéo dài thêm thời gian phục vụ từ 1 – 1,5 tiếng vào ngày cuối tuần (China Tourism Academy, 2019).

Bắc Kinh đã nhận thấy một thị trường tiềm năng lớn cho chi tiêu ban đêm. Theo số liệu của hãng đi chung xe Didi Chuxing, lượng hành khách tại Bắc Kinh di chuyển nhiều nhất vào khung giờ 22h đến 6h sáng hôm sau. Còn hãng giao đồ ăn Ele.me thống kê năm 2017, Bắc Kinh đứng thứ 6 trong danh sách 10 thành phố đặt đồ ăn đêm nhiều nhất thế giới. Học viện Du lịch Trung Quốc (CTA) cũng báo cáo, tiêu dùng ban đêm năm 2018 tăng 47% so với năm trước đó, cao hơn tiêu dùng ban ngày 2%. Trong đó, giới trẻ là những người đóng góp lớn nhất cho tiêu dùng ban đêm.

Theo Báo cáo về tình hình phát triển kinh tế đêm năm 2019 được Viện Nghiên cứu du lịch Trung Quốc công bố mới đây, quy mô thị trường kinh tế đêm ở Trung Quốc đang tiếp tục mở rộng, trong khi hình thái kinh tế dựa vào “vé vào cửa” ban ngày tiếp tục suy giảm. Trong đó, đáng chú ý là các hoạt động ẩm thực về đêm đóng vai trò chủ đạo; giải trí văn hóa còn tiềm năng phát triển rất lớn.

Theo thống kê năm 2018, số lượng hoạt động biểu diễn văn hóa, nghệ thuật kết hợp du lịch về đêm ở Trung Quốc lên tới 80.000 lượt, đem lại thu nhập 6,7 tỷ nhân dân tệ (khoảng 957 triệu USD), số lượng khán giả, du khách đạt hơn 40 triệu lượt người, tăng trưởng hơn 20%.

Thanh niên trở thành “đội quân chủ lực” trong tiêu dùng ban đêm, số lượng người tiêu dùng “8X”, “9X” lần lượt chiếm tới 40% và 19,8% trong cơ cấu du khách ban đêm. Có tới 60% hoạt động tiêu dùng ở Trung Quốc xảy ra vào ban đêm. Do vậy, kinh tế đêm được xác định là yêu cầu nội tại để mở rộng tiêu dùng, thúc đẩy kinh tế phát triển chất lượng cao.

2.3 Sydney (Úc)

Sydney là một trong những thành phố của Úc nổi tiếng trên thế giới về việc phát triển thành công kinh tế đêm; kinh tế đêm ở Sydney được xem là yếu tố kinh tế có giá trị nhất tại Úc. Quy mô kinh tế đêm Sydney ước đạt 27,2 tỷ USD mỗi năm, tạo ra 234.000 việc làm và có thể tăng tới 43 tỷ AUD (30,96 tỷ USD) nếu được chú trọng đầu tư phát triển. Cụ thể hơn, thị trường ban đêm của Úc đóng góp 3,8% tổng giá trị của nền kinh tế trong nước. Nghiên cứu còn cho thấy, Sydney có số lao động trong ngành nghệ thuật và các lĩnh vực văn hóa lớn nhất ở Úc (chiếm tới 2,24%). Có tới 75% người Sydney tham gia vào các hoạt động văn hóa nghệ thuật. Tổng giá trị kinh tế của cơ sở hạ tầng và sự kiện văn hóa nghệ thuật là 1,4 tỷ USD mỗi năm; còn giá trị xã hội của những hoạt động này đạt 484 triệu USD mỗi năm. Để Sydney trở thành một thành phố đêm như hiện nay, chính quyền thành phố, các doanh

nghiệp nghiệp và cả địa phương thực hiện một quá trình về kế hoạch mang tính chiến lược (Terry Bevan, Alistair Turnham, Andrew License, 2011), cụ thể là: mở rộng hàng loạt dịch vụ về đêm, kể cả nghệ thuật, văn hóa, bán lẻ và giải trí tạo nên “Mạng Văn hóa Sydney”; đây là một dự án kết nối các dịch vụ văn hóa của Sydney và thúc đẩy sự tham gia của cộng đồng vào đời sống văn hóa thành phố. Năm 2014, Sydney bắt đầu áp dụng luật giới nghiêm nhằm hạn chế bạo lực liên quan đến rượu, quy định các quán bar và club không nhận khách từ 1h30 và đóng cửa trước 3h sáng.

Sydney đã thành lập Ủy ban kinh tế đêm tại Greater Sydney. Ủy ban này đã đưa ra 22 khuyến nghị có khả năng thúc đẩy kinh tế đêm, mở ra nguồn doanh thu mới cho đất nước. Chính quyền Sydney đã hợp tác với các doanh nghiệp trong phát triển kinh tế đêm; xây dựng dự án mở rộng cơ sở hạ tầng giao thông công cộng vốn có và mở rộng thêm hệ thống tàu điện ngầm Sydney Metro, hướng tới các khu trung tâm thương mại của thành phố và xây dựng 31 ga tàu điện ngầm dài 66km trên toàn thành phố. Nhờ vậy, đã giảm ách tắc và cải thiện tính bền vững, kết nối và hiệu quả của hệ thống giao thông thành phố, từ đó hỗ trợ thúc đẩy kinh tế đêm của Sydney.

Sydney đã quy hoạch và thiết kế lại đô thị, coi kế hoạch đóng vai trò chính thúc đẩy phát triển kinh tế đêm an toàn và bền vững. Đặc biệt, quy hoạch và thiết kế lại đô thị tạo nên một xu thế mới cho thành phố, tạo sự thuận lợi cho phát triển giữa các ngành, nghề và thuận lợi cho du khách. Việc quy hoạch lại cũng tạo

nên vị trí thích hợp cho phát triển dân cư, tránh tác động tiêu cực của kinh tế đêm đến người dân địa phương (Lord Mayor Clover Moore, 2012).

3. Bài học kinh nghiệm cho Việt Nam

Kinh nghiệm ở các nước cho thấy, không có khung pháp lý/chính sách quốc gia riêng điều chỉnh hoạt động kinh tế đêm; hầu hết các quốc gia đều phân quyền cho chính quyền địa phương (thành phố) trong việc quy hoạch và phát triển kinh tế đêm tại địa phương. Có thể rút ra một số bài học kinh nghiệm cho Việt Nam như sau:

1) Thành phố phát triển kinh tế đêm cần xây dựng các chương trình (chiến lược, kế hoạch...) và thành lập cơ quan quản lý hoạt động kinh tế đêm nhằm hiện thực hóa các chương trình đó.

2) Thành phố phát triển kinh tế đêm cần thiết lập điều lệ, hay khung nguyên tắc chung về hoạt động kinh tế đêm.

3) Xác lập và quy hoạch các khu vực, không gian công cộng, trong đó trọng tâm là thiết lập phần lõi, khu vực hoạt động trung tâm, các khu vực chiến lược riêng biệt để phát triển các hoạt động về đêm (ví dụ như các khu vực văn hóa di sản mang tính quốc tế, vùng, địa phương với các đặc trưng riêng; các khu vực chuyên về ẩm thực, mua sắm, khách sạn, chăm sóc sức khỏe, trình diễn nghệ thuật, thể thao, an ninh trật tự, giao thông và hậu cần, ...).

4) Mở rộng, đa dạng hóa các hoạt động về đêm (từ ẩm thực sang thể thao, giải trí, nghệ thuật và văn hóa, khu vực mua sắm, bán lẻ vào đêm, các nhà hàng, quán cà phê, quán rượu, nghệ thuật đường phố); và kéo dài thời gian mở cửa

đối với các hoạt động cung cấp dịch vụ.

5) Thuận lợi hóa hạ tầng công cộng (phát triển giao thông công cộng, nâng cấp hệ thống chiếu sáng, hệ thống nhà vệ sinh, ...); nâng cao khả năng tiếp cận toàn diện và an toàn đối với các hoạt động về đêm (kiểm soát chất lượng dịch vụ, xử lý các vấn đề phát sinh ô nhiễm tiếng ồn, lấn chiếm không gian công cộng, tệ nạn xã hội, ...); và xây dựng cơ chế kiểm soát rủi ro kinh tế về đêm.

6) Địa phương phát triển kinh tế đêm cần quản lý tốt và giải quyết được các vấn đề, như: bảo tồn giá trị văn hóa truyền thống nhưng vẫn làm cho thành phố đêm trở nên hấp dẫn; phát triển hoạt động đêm mà không tạo ra các xung đột giữa các chủ thể liên quan; thúc đẩy hoạt động đêm sống động hơn trong khi vẫn đảm bảo đồng hồ sinh học; tăng cường cung cấp dịch vụ đêm trong khi vẫn đảm bảo gìn giữ trật tự và sự yên tĩnh; thúc đẩy hoạt động kinh tế đêm nhưng phải đảm bảo điều kiện sức khỏe của người lao động; dung hòa giữa hoạt động “ban ngày” và “ban đêm”.

7) Thành phố phát triển kinh tế đêm cần xây dựng chính sách theo hướng khuyến khích các hoạt động đêm lành mạnh; giảm sự hoạt động liên quan tới cồn) với sự tham gia rộng rãi của mọi lứa tuổi. Chính quyền địa phương cần hợp tác chặt chẽ với các doanh nghiệp địa phương và cộng đồng để xác định các sự kiện, hoạt động có khả năng thu hút người dân ở mọi lứa tuổi.

Kết luận

Kinh tế đêm hiện nay đang trở thành xu hướng phát triển của nhiều nước và thành phố trên thế giới. Nhiều thành phố

đã trở thành “Thành phố 18 giờ” hay “Thành phố 24 giờ”. Sự tiếp cận kinh tế đêm của Việt Nam phần nào đã tiếp thu được tinh hoa của thế giới và phù hợp với tình hình của đất nước. Nghiên cứu đã làm rõ được các khái niệm, nội hàm kinh tế đêm và phát triển kinh tế đêm; chỉ ra được các đặc điểm của kinh tế đêm; đánh

giá được vai trò quan trọng của kinh tế đêm đối với phát triển kinh tế địa phương ở một số nước trên thế giới, theo đó kinh tế đêm phát triển sẽ góp phần thúc đẩy phát triển của địa phương, đồng thời kích thích sự phát triển của các ngành kinh tế khác, giúp kinh tế phát triển toàn diện và cải thiện cuộc sống người dân./.

Tài liệu tham khảo

1. China Tourism Academy (2020), *China Night-Time Economy Development*, Report on China Night-Time Economy Forum 2020, Wuxi, China: China Tourism Academy (<https://mp.weixin.qq.com/s/fOsF4mnNyiHzVq8NcDKBTQ>)
2. China Tourism Academy (2019), *Data Report on China Night-Time Tourism Market*. Beijing, China, China Tourism Academy (<https://mp.weixin.qq.com/s/vJ2eslrS9VKF8IVP5XEWQ>)
3. London First & EY (2016), *The economic value of London's 24-Hour Economy: The 24-hour Economy* (<https://www.londonfirst.co.uk/sites/default/files/documents/2018-05/Londons-24-hour-economy.pdf>)
4. London night time commission (2020), *Think night London's neighbourhoods from 6pm to 6 am* (https://www.london.gov.uk/sites/default/files/ntc_report_online.pdf)
5. Lord Mayor Clover Moore (2012), *Open Sydney - Future directions for Sydney at night, Strategy and action plan 2013–2030* (https://www.cityofsydney.nsw.gov.au/__data/assets/pdf_file/0014/132224/2013-054826-OPEN-Sydney-Strategy-and-Action-Plan-FINAL-version-February-2013.pdf)
6. Luu Thanh Tâm (2020), *Phát triển kinh tế ban đêm tại các thành phố của Việt Nam*, Tạp chí Công thương (<https://tapchicongthuong.vn/bai-viet/phat-trien-kinh-te-ban-dem-tai-cac-thanh-pho-cua-viet-nam-68978.htm>)
7. Matthew M. Chew (2009), *Research on Chinese Nightlife Cultures and Night-time Economies*, Chinese Sociology & Anthropology (https://www.researchgate.net/publication/250173496_Research_on_Chinese_Nightlife_Cultures_and_Night-Time_Economies)
8. Terry Bevan, Alistair Turnham, Andrew License (2011), *Sydney Night Time Economy: Cost Benefit Analysis* (https://www.cityofsydney.nsw.gov.au/__data/assets/pdf_file/0006/131739/NightTimeEconomyCostBenefitAnalysisReport.pdf)